

Kodolányi János olyant mond, ami nincs.

(Folytatás.)

Bizony olyant mond, ami nincs, mikor azt mondja is, hogy azért hibáztatom az ő Julianusának archaicusnak-szánt „erdőbenne“-féle alakjait, mert nem ismerem a Halotti Beszéd *uruszágbelé* alakját. (L. Kodolányi: Magyar Élet VI : 4. sz., 6. l.)

Mert hát ismerem.

De olyan magyar nyelvi ántitálentomnak még én sem tartottam Kodolányit, hogy azt higgyem róla, hogy azokkal a furcsállottam *erdőbenne*-féle ál-régiességeivel az *uruszágbelé*-féle valóságos régiségeket akarta utánozni. Hiszen én azért ütköztem meg az ő *erdőbenne*-gyártásán, mert ezáltal a Halotti Beszéd korában is megvolt *erdőben* nyelvtani alakot — cigányosan minél sűrűbbre a riktó fótokat! — még *-e* személyraggal is cifrázta (*erdőbenn + -e!*), már pedig az *uruszágbelé*-n nincsen személyrag, sem a Halotti Beszéd *iovben* (> mai 'jóban') szaván nincsen személyrag, ezen is a puszta *-ben* rag van, mint a magyarul tudók *erdőben* szaván. Aki úgy beszélt volna, hogy „*erdőbenne*“, azt a Halotti Beszéd jó magyar szerzője és Julianus jó magyar egykorácsai Zerkonnak járó módon jól kinevelték volna *uruszágbelé*-analogiájára való hivatkozásával egyetemben. Kodolányi az *erdőbenne* képtelenségét csak *uruszágbeléje* vagy *jóbenne* alakkal cáfolhatná meg, ilyen azonban nincsen sehol — Kodolányi kisujján kívül. (L. Mészöly: NNY. I : 38.)

Visszafordíthatnám Kodolányi szavait, hogy „nyilván nem ismeri a Halotti Beszéd *iovben* (> jóben > jóban) szavát“ s ezért nem mer becsületes *erdőben*-t írni. De nem teszem, mert nem akarok hazudni.

Nem akarok olyant sem mondani, ami nincs.

Elhiszem én pálóczi Horváth Lajosnak is, hogy „az Elsodort Falu óta nincs még egy írónk, aki annyira belemélyedt volna a magyar őstörténet tanulmányozásába, az archeológiába, a finnugor nyelvészetbe, a turkológiába“, mint Kodolányi. (L. Magyar Élet VI : 6. sz. 12. l.) Elhiszem, hogy sok mindent összeolvasott.

Csak éppen, hogy nem értette meg.

A műkedvelő előadásokat rendezni szokott Marsó borbély is dicsekedett, hogy ő már végigolvasta a Divat Szalon minden évfolyamát — úgy is volt! — A Divat Szalon mégsem tartotta közölhetőnek egyetlen beküldött művét sem.

Azután meg hányszor jöttek hozzám első osztályból kibukott tehetségek szülei avval a mentséggel, hogy:

— Pedig igón tanút; mikó kikérdöztem, énnéköm mindég tutta a latint is.

Ei is hittem. És azt is elhiszem, hogy Kodolányi a finnugor

nyelvészetet is jól tudja — pálóczi Horváth Lajosnak. — Csak éppen énnékem nem.

Ha pedig már benne vagyok az emlékezésekben, hát mielőtt újra a Kodolányi-féle „falvak-val“-val vallatózsnám, elmondom, hogyan jártunk a ** néni boltjával.

** néni gazdag lány volt, gazdag kiskunhoz ment férjhez. Fia már kamarásságot akart, (maga csak az előleg kétszáz forint volt), de elakadt az apjánál. No azért megtanult raccsolni, huszár-önkéntes volt Pardubitzban, s még adótiszt korában is e-ző kiejtéssel köszöntötte „fel“ a vándortársulat primadonnáját, Esmeraldát.

Úgyhogy apai, anyai elfogyván, ** néni boltot nyitott — forgó tőke nélkül.

No pártoljuk a magyar bótost: elküldtünk hozzá egy kiló nullás lisztért.

** néni azonban visszaizent:

— Tisztótetí a tekintetős asszony a tekintetős asszont, azt izeni a tekintetős asszony a tekintetős asszonnak, hogy nullás lisztöt nem adhat, de van' igön szép képes levelezési lapja.

Nohát én is nullás lisztet kértem Kodolányitól, de ő képes levelezési lappal kínál.

Falvak szavát hibáztattam mint archaismust, mivel a *falvak* csak gyártott, újkori, irodalmi alak, a *faluk* az ősi és a népi. Keresem hát Kodolányin, adjon elő a régiség vagy népiség fiókjaiból egy szál többesszámú *falvak*-ot (Mészöly: NNy. I: 39); ő pedig visszaizen, hogy tele van a boltja *Imilyenfalva*, *Amolyanfalva* egyesszámú helynevekkel, hát érjem be vele.

Tudom.

Vannak olyan *faluk*, melyeknek neve vége *-falva*, ilyen *Bethlenfalva* is, de tudom azt is, hogy Bethlennek nem egy *faluja* volt, *falva* egy sem — tudja ezt az, aki nem ugyan a *falvak*-ot, hanem igazán ismeri a régi írásokat és a *faluk* nyelvét. Az őrmányságiakét is, melyekben Kodolányi süketen járt.

Azt követeli tőlem Kodolányi, hogy ha *daru*-ra azt mondom: *darvak*, akkor a *falu*-ra azt mondjam: *falvak*.

Mit tegyek most, hogy elhárítsam azt a gyanút, hogy csak a zsidó nagytőke kedvéért üldözöm a *falvak*-ot szabadkőmívesi vakolókanalammal?

Valami „írómészárlás“-sal nem foglalkozó nyelvésztekinétekhez kell fognom magamat.

No jó lesz egynek Szenci Molnár Albert, másíknak meg — eltekintvén az eltekintendőktől — a ***-i hentes.

A ***-i hentes, mikor a fia tanárait vendégül látta, így kezdte a pohárköszöntőt:

— Méltóságos Tanarak!

Ejnye, ejnye! Ha tehát a ***-i hentest nézem, akkor mégis

Kodolányinak van igaza: *számár, szamarak* — tehát: *tanár, tanarak. Daru, darvak* — tehát: *falu, falvak* — sőt talán *gyalu, gyalvak* is?

Igen ám! De Szenci Molnár Albert meg olyan fontosnak tartotta a *falu* és *daru* ragozása között való különbséget, hogy külön paradigmában tanította a *falu* — *faluk* ragozást, különben a *daru* — *darvak*-ot az ő 1610-iki Grammaticájában (CorpGr. 136—137).

Tehát Szenci Molnár meg engem igazol: ő *falvak*-ot nem ismer, csak *faluk*-ot.

Mi hát az igazság?

Megvallom, az, hogy odatlan kell hagynunk ezt a csomót. Mert én mellettem csak Szenci Molnár Albert tanuskodik, de Kodolányi mellett a ***-i hentes.

E mián húsúltomban követém Kodolányi példáját: „undor“ és „keserűség“ miatt „nem lépek a nyilvánosság elé“ (l. Magyar Élet VI: 8. sz. 14. l.) — de csak egy hónapig bírom így ki.

(Egy hónap múlva — Kodolányi meddig bírja? — folytatása következik.)

Mészöly Gedeon.

XVIII-ik századi őszi vadászataink verses emléké.

Solymászó erdélyi menyecskek.

(L. néhai Galántai Gróf Fekete János' Magyar Munkái, I-ső Rész. M. T. Akad. Kézirattár. Irók 4-r. 73. sz. I. R.)

Az Ősz.

Ének.

Nóta.

Királyi mulatság erdőben sétálni etc.

Faludi.

Őszbe Diánának indul vadászása,
Vadakkal ártatlan harcok árnyékszása,
Már meg fúvták a' kürtjeit,
s' Pórázra vették ebeit,
Erdőn zeng a' kopó,
Tarlót tipor a' Ló.